

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 14. Circa Beneficiorum vacationem, amissionem, diuisionem,
extinctionem, erectionem, vnonem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](#)

ficio priuandus non est. Quæsiterim autem si illius culpa contractum est huiusmodi impedimentum ante vel post beneficij consecutionem num priuatus beneficio sit?

³⁴⁵ Priuatus est, quia iam per ipsum stat, quominus valeat promoneri. Sic Glos. ad Cap. li. et ceteris casu, v. Prinatus. Azorius pars secunda. l.7. cap. 16. quæst. 11. Bernard. Diaz. præf. cap. 53. nnn. 3.

³⁴⁶ Non est priuatus. Non est legitime est impeditus, neque ipsius stat, quominus promoueat. Quod vero culpam commisit in irregularitate contrahenda, per accidentem est, cum non contigerit ex intentione, ut ab ordinibus suscipiens impeditur. Ita Rebus in praxi benefic. tit. de non promov. intra annum. nnn. 80. Garcia pars tertia cap. 4. nnn. 6. Lessi. l. secund. cap. 34. numero 10. nil distinguens a irregulari fuerit ex copula, vel non.

³⁴⁷ Cum his opiner. Probabilius crediderim, illum excusat esse à prestatione beneficij, dummodo non sit contracta irregularitas ex intentione, ut ab ordinibus suscipiens impeditur. Sic enim accidentia regno huiusmodi impeditur. Alias si ob culpam tuam infirmus fueris ita ut beneficij onera sustinere non valeas beneficio priuandus esses: quod nemo admittit.

Debet computari naturaliter à momento in momentum, non autem dies incepimus pro ³⁴⁹ completo est habendus, quia quoties a legi fit tardior computatio per dies de momento ad momentum: itaut si primo Ianuarij die hora octava ante meridiem beneficium resignasti, debes decedere vigesima prima illius mensis die, hora ante meridiem octava, ut resignatio teneas. Sic Flam. l. 12. de. resignat. q. 8. nnn. 2. 6. Azorius pars secunda l. 7. cap. 2. q. 7. Sanchez l. 1. de. mar. d. 24. n. 1. 6. & 2. 2.

Non debent nautilares computari hiv. ³⁵⁰ gini dies, quia diem incepimus pro completo non debet computari debere, probat Lex Qua et at. ff. computari de testamento, ubi testamenti facti fadore, de naturaliter cernuntur, sicut diem, quo testatori impleveras ad testandum, sufficiere esse incepimus. Ita Glos. Leg. Incepimus. ff. de misericordiis propria- nem. Bald. in fine.

Tenendum omoine esse primam sententiam ³⁵¹ existimo. Quia Lex 3. §. Minorem de mino. Primam ribus id aperte probat, & Anton. Gomez tra. sententiam dit leg. 70. Tauri m. 25. Iraque si ante illum omnino diem & hotam, qua viginti dies à momento, nendam ad momentum computari complexunt, d. exsima, cedas, non tenebit resignatio, & beneficium per obitum non per refiguationem vacabit.

D V B I V M LXXXVIII.

C A P V T X I V .

Circa Beneficiorum vacationem, amissionem, diffusionem, extincionem, erectionem, unionem.

D V B I V M LXXXVII.

Viginti dies, quibus debet resignans Beneficium superiuere à dñe quo resignationi à superiori approbatæ preficit consensum: debentne naturaliter computari?

³⁴⁸ C E R T U M est, vacare beneficium per possidentis obitum: mors enim omnes soluit. Item per renunciacionem ^{Certa sup. pono.} tit. de renunc. in decret. in senio, & in Clement. Quia renunciatione beneficium ceditur. Omnibus praetera licet beneficiarenunciare, excepto Clerico in Sacris, si aliunde non habeat, unde commodè vitat: & infirmi nisi post resignationem approbatam vixerit viginti dies: & fano, nisi eodem tempore superuerit. Quæsiterim vero qualiter dies computandi sunt? num debeat naturaliter computari, ita ut incepti pro completis ha-
bantur, an de momento ad momentum?

C erum mihi, minorem 25. annis, & maiorem 14. posse propriæ auctoritate sine ³⁵² Nomina tutoris facultate beneficium resignare, sicuti præmissum potest id accipere. Quia in canis spiritualibus, & ab eis dependentibus minor 15. annis pro maiorib[us] habetur. Glosa communiter recepta ad Cap. Ex parte, de refus. spoliis. v. quæmus minor. Flamini. l. 3. quæst. septim. Azorius pars secunda l. 7. cap. 20. quæst. 9. Quæsiterim vero, an huiusmodi minori relinquantur danda in restitutio in integrum?

Danda est, non solum quando res est integrata, scilicet quando beneficium nondum est Danda, alteri collatum, sed etiam si alteri collatum sit, minor. Quia nullus habetur, haec restitutio esse statim exceptam: & generale est, minori graviori lato restitutio esse concedendum. Neque obest, quod minor in spiritualibus ut maior procedat, quominus, si belus ibi fuerit, restitutio non concessatur. Quia agere potest ut maior in iudicio possidet, & tamen si in eo iudicatur, habet auxiliariam restitutio. Sic Co-
munitatis l. prim. variar. capite quinto p. totum.

Non est danda ei restitutio. Quia vel resi- ³⁵⁴ gnationem fecit ex causa à iure expresse, & Danda em- apposibat, vel non, si resignatio facta est ex ea causa, à iure approbatâ, ut quia duo be- neficia habeantur, quorum quoddam erat sufficiens ad eum commode sustentandum; vel in favorem consanguinei, aut amici, aut cum reservatione pensionis referatur: vel quia

Sect. II. De Beneficio Dubia. 79

quia matrimonium volebat inire, aut Religionem ingredi: non potest restituiri, quia in his casibus allegare nequit lassionem, cum iustissima fuerit resignatio, & beneficium restitutio conceditur minori somnumodo cum lassione fuerit affectus. At si ab illo villa canisa in ista resignatione fecit, resignatio nece³⁵⁵ valet, nec admittitur. Quomodo igitur auxilium restitutio poterit implorare, cum restituto locum non habeat, nisi ubi fuerit translatum dominum. Ita Azor. tom. 2. l. 7. c. 20. q. 9. circa finem Palao tom. secund. d. 6. de benef. p. 2. §. 3. n. 3.

Hoc mihi probabilius
Sententiam hanc probabiliorem esse creditur. Nam si facta sit renunciatio sine causa, non valebit: si ex causa a iure expressis facta sit, lepro non datur, ex qua minor possit restitutoris beneficium implorare. Quod prescribitur in leg. Omnia, Codic de minoribus, & leg. Minoribus, Codic de restitu. in integrum.

D V B I V M LXXXIX.

An Religioso nouitio interdicatur Beneficij resignatio?

*N*on interdicitur Regulari nouitio resignatio non seruat conditionibus à Trident. sef. 25. cap. 16. de Regularibus. Ibi enim Concilium quamlibet renunciationem, vel obligationem ante professionem facit, etiam cum iuramento, & in favore causae pietatis annulat, nisi fiat intra duos menses proximos professioni, & cum licentia Episcop., vel eius Vicarii, & de facto professio subsequatur, que fieri autem, a hoc decreto locum habeat in beneficij renunciatione? num scilicet nouitio Regulari interdicatur beneficij resignatio?

*N*on interdicitur beneficij resignatio, id est, auctoritate ordinarii, quia eadem profersatio militat in renunciatione beneficiorum, ac in bonorum temporalium resignatione: sed renunciatione bonorum temporalium facta a nouitio invalida est, non seruat prefatis Concilii conditionibus: ergo & beneficij resignatio. Deinde Concilium generaliter loquitur, ibi: *Nulla quoque renunciatio, aut obligatio.* Ergo beneficij renunciationem comprehendit. Sic Maigl. l. 3. de irregul. capite sexto post n. primum Flamin. de resignat. l. 3. quast. 13. num. 4. Sanchez l. 7. Decal. cap. quinto num. 17. Azorius tom. secund. l. septimo capite se- cund. quast. 6.

*N*on interdicitur beneficij resignatione unde nouitio non interdicitur beneficij resignatio, quia a iure antiquo reedendum non est, nisi ex iure novo expreſſo: sed ius antiquum concedit nouitio beneficiorum resignationem Cap. Beneficium, de Regulari in sexto ibi: *Nec ad id nouitij accedit consensus, & Cap. Transmisso, de renunciata.* Ergo ab hoc iure reedendum non est, nisi nouum expreſſum adsit. At nouum in Tridentino non exprimit beneficiorum resignationem: imo potius clarē

innit de sola bonorum temporalium renun- ciatione loqui. Ita Garcia p. 11. cap. 9. num. 12. Barbola part. 3. de potest. Episcop. allegat. 99. num. 19.

Verius hoc esse reor. Nā cū generaliter vide- tur loqui Cœlium, *Nulla quoque renunciatio, Varius hoc aut obligatio, loquitur de resignatione in fa- mibi- vo ē cause pietatis.* Etia in favore causa pie. Ergo non de beneficiorum resignatione, qua in favorem cause pie non renunciantur.

D V B I V M LXXXVIII.

An possit etiam seruatis conditioni- bus à Concilio prescriptis admit- tis Religiosi nouitij Beneficij resi- gnatio si non habeat unde viue- re possit, & si ad illius titulum fuit ordinatus?

*N*on potest admitti, quia in Cap. secund. sessione 2. i. expreſſe prohibetur à Con- cilio huiusmodi resignatio. Manuel. Admitti non potest. tom. secund. sum. cap. septim. numer. 3. Flamin. l. 3. de resig. quast. 1. 3. num. 9. adiunctione, admittendam non esse hanc renunciationem, nisi habita professionis certitudine, qualis esset, si iam nouitio proximus esset ad professionem & à Monachis admisitus, ita ut moraliter loquendo professor inenitabiliter sequatur.

Admitti potest hæc beneficij resignatio, facta mentione, quod ad illius titulum fuit Potest ad ordinatus, quia tacitam habet conditionem, mitti, vi professo sequatur, illaque non secuta, redatur nouitio beneficium, etiam si alteri, fuerit collatum, Ita Thom. Sanch. l. 7. Decal. cap. 5. num. 18. addens, dummodo seruentur conditions relate in Cap. sexto fessio. 25. Trident.

Dixerim in primis, ante habitus Regularis susceptionem, nullum posse resignare beneficium, si ad illius titulum fuit ordinatus, vel non habeat ex quo viuere valeat, quia hæc renun- ciatio prohibetur à Trid. sef. 2. 1. 6. 2. Barbola p. de potest. Episcop. alleg. 99. n. 20. Garcia p. 11. c. 9. n. 23. Deinde alero, nouitij proximum profes- sioni posse beneficij renunciare sive absolute coram Ordinario, sine in favorem eorum Pon- tifice: tametsi aliunde non habeat unde viuat, vel ad illius titulum fuerit ordinatus, facta hu- ius qualitatis mentione. Hoc mihi persuaderet praxis harum resignationum communiter re- cepta. Durum enim esset privare nouitium po- testate resignandi, cogere illum, ut permittat, professione secuta, beneficium vacare. Ne- que inde sic nouitium, si aliquo casu conin- geti professionem non emitat, else beneficio priuandum, quia illa renunciatio non haberet ef- fectum, quousque emittat professionem.

4 D V B I V M

DVBIVM LXXXIX.

Si quis procuratorem constituit, ad resignandam beneficium referatur omnibus fructibus, ipse vero, reserata a parte fructuum, vel pensione, resignationem fecit: tenetne, resignation?

³⁶³
Nonnulla
suppono.

Vppono resignationem fieri per procuratorem posse, quia quicunque potest per alium facere quod per se ipsum potest, nisi expresse prohibetur. *leg. Labo, ff. de usurpationibus.* Nullib[us] autem quis prohibitus est resignationem per procuratorem facere, nisi in Romana Curia commoretur, cum resignationem facit. Procurator hic potest esse laicus, nec habet a iure tempus deservit ac confitentiam praestandum, concilii autem eius non debet mandatarii excedere, quia nomine proprio non agit, sed alieno, & per mandatum ei potestas communicatur. *Cap. cum dilecti, de scriptis.* Cap. cum olim, de fiscis, iudicis, delegatis. *Leg. diligenter, si mandari.* Iam require, an si quis procuratorem constituit ad resignandum beneficium, referens omnibus fructibus, ipse verò referata solùm parte fructuum, aut pensione, resignationē fecit, tenet ne resignation?

³⁶⁴
*Resignatio
enem.*

Tenet quidem, dummodo per procuratorem non steterit, quo minus resignationem illa fieret conditione, quia illa conditio, cum difficultate sit, & a Pontifice soleat repelli, non debet mandatarii arbitrari, sed solummodo illorum obligare ad illam procurandam. Sic Flamin. *lb. 9. q. 17. n. 20.* Azor. *p. 2. l. 7. c. 12. q. 12.*

³⁶⁵
*Non tene
resignatio.*

Minime tenet. Quia esto illa conditio difficultas sit cœcissima, atque conceditur, & sub illa non alter fuit procurator constituta: Ergo illum omittere non potest. Ita plures doctores relati a Flaminio ibidem quoniam sententiam vetiorem esse asserti Palao *tomo secundo d. 6. de beneficio, p. 2. §. 4. n. 7.*

³⁶⁶
*Hinc sen
tentiā
eligo.*

Hocum sententiam eligo. Nam resignationem, in qua pars fructuum, seu pensione referatur, diuersa omnino est à resignationem cū reservatione omnino fructuum: Et qd ex facultate ad resignandum reservatis omnibus fructibus, non potest inferre facultas ad resignandum cum reservatione partis fructuum, vel pensionis.

³⁶⁷
Valida est.

Si quis mandatum dedit ad resignandum parte, & simpliciter Beneficium coram Pontifice, & procurator resignauit reservatis fructibus, vel pensione; validane est resignationem?

³⁶⁸
Alida est.

V Alida est, quia in eiusmodi resignatione procurator utiliter mandantis gelicca causam. Sic Azor. *p. 2. l. 7. c. 2. q. 12.*

Non est valida, quia beneficiarius non dedit mandatum procuratori ad conditionatum Non t[em]p[or]e, resignationem faciendam, sed ad absolucionem tida, fine vlo conditionis onere. Ita Castro Palao *tom secund d. 6. de beneficio, secunda. §. 4. num. 8.*

Hec opinio mihi magis trudit. Dic enim me iudice, non potest procurator mandatum excedens, utiliter mandantis negotiam gelicere, cum ex voluntate mandantis non procererit.

DVBIVM XC.

*An Beneficium resignatum vacat in loco,
quo resignatio fit per
procuratorem?*

V Acet in loco, quo resignationem fit, & non in loco, vbi mandatum dedit, quia beneficium vacat in loco, quod beneficiarii dominio caret: Ergo vbi caret dominio, ibi beneficium vacat. At caret dominio, vbi dominus illud amicit: Ergo vacat ibi, vbi dominus exitus. Si plures doctores quos preff nomine, memorat Palao *tomo secund d. 6. de beneficio, p. 2. §. 4. n. 12.*

Non vacat in loco, vbi resignationem fit à beneficiario, sed in loco, vbi beneficiarius mandatum procuratori dedit, quia virtute mandati se beneficiario priuat. Ita alij apud Palao citantur.

Existimo communem sententiam esse amplectendam, scilicet, beneficiarii eo loco vacare, vbi fit resignationem à procuratore. Nam sententiam cum per resignationem formaliter vacat, ibi definita, vacare consendum est, vbi resignationem perficitur. Mandatum verò ad resignandum resignationem non est nec vacationes est causa resignationis, & vacationis. Non ergo loco mandari, sed loco resignationis vacatio est tribuenda. **N** que obstat, loco, vbi mandans existat, beneficium caret, qui caret beneficio per millionem, & vacationem alii factam, id est, in loco, vbi mandatarius illud ex mandato beneficiarii resignavit.

DVBIVM XCII.

*An resignationem Beneficii ex metu co
dente in constantem virum facta
sit ipso iure irrita?*

P Rænitio, duploiem conditionem ad resignationem requiri: Prima, ut libera sit, hoc est, abisque meta, & fratre. Secunda, præmissa, ut fuit p[ro]cessus, est, abisque villa simonie labi. De hac lib. 56. dante Numinio, item scilicet primam vero est certam, resignationem mecum cadente in constantem virum factam firmatis roboce caret, licet instrumento firmetur. Innocent. *Cap. Ad audientiam, de his que vi Cap. Ad aures eodem iii. Cap. Redimicrandam 3.9.1*

3. q. 1. Quæsiem autem, an sit resignatio ex cuiusmodi metu facta ipso iure nulla, an ope exceptionis?

374
Ipso iure
et irrita.
Ipsa non impedit beneficij restitucionem;
Cap. Ad andicentiam. Cap. Ad annos. si ipso iure valeret, hanc restitucionem impedit; ideo enim spontanea resignatio impedit beneficij restitucionem; quia ipso iure valet, restitucionem impedit. Sic plutes Doctores, quos refert Flamin. l. 3, de resignat. quæsi. secund. num. 1. Nauar. ad Cap. Accepta, de restitu. ipsiatis. oppos. 3. foli. 1. afferens, huic sententia multo tempore adhaesisse.

375
Non est ipso iure irrita, sed valida, re-
scindenda tamen actione, quod metu causa.
quia ea, quæ ex metu sunt, mero iure va-
lent. Sed nullus est textus, qui resignationem
beneficij metu factam declarat esse ipso iure
nullam: imo potius in Cap. Abbas dicitur,
debere in irrum reuocari. Ergo resignatio
beneficij ex metu facta valida est, venia ta-
men rescindenda, implorato Iudicis officio
vel actione, quod metu causa. Ita elossa Bu-
tino, Abbas, & alij, quos refert, ac sequitur
Flamin. catus num. 8. Nauar. ibidem num.
7. Azorius Garcia p. 11. c. 1. n. 14. 3.

376
Prior mihi hec secessit. Nâ valor resignationis
metu facta non impedit, quin resignans
possit restitu. quia eti caret titulo, & posse-
sione beneficij: caret tamè illo ob resignatio-
ne coacta, ad causas recisionis propter ibi im-
bibitam iniuriam ius habet: resignatione ve-
rò refe. ita, ad beneficium restitutum. Ceterum
an in hac restituzione noua collatione indi-
geat, alij affirman, ali negant. Crediderim
probabilis, nouam interuenire collationem
maxime si alteri beneficium collatum fuisset.
Nauar. s. r. 1. num. 15. Azorius. catus, q. 2.

D V B I V M X C I I I .

An resignatio Beneficij dolo, seu fraude
de facta sit ipso iure nulla?

377
Non est ip-
so iure null-
la.
Nauar. s. r. 1. num. 15. Azorius. catus, q. 2.

378
Nulla est ip-
so iure.
Crediderim probabilis esse, ipso iure irrita.
Cui resolutioni non obstat in Cap. Redinte-
granda dolus & violéciā æquiparati. Quia
æquiparantur quoad redintegrationem, ita ut
omnia sic dimissa redintegrari debeant, sed di-
uerso modo. Nam ea, que dimissa sunt ex
metu, redintegrantur quoad ius, & possesso-
nem; quia ius, & possessio amissa est. At que
dimissa sunt ex dolo, solum redintegrantur de
facto non de iure, quia solum de facto, & non
de iure dimissa sunt.

D V B I V M X C I V .

n mutua & reciproca Beneficiorum
resignationis admissio sit tacita
illorum collatio?

380
P ræmitto, permutationem in præsenti
ipse mutata, ac reciprocam beneficio- Nonnulla
rum resignationem, quæ ad inuitem in- refero.
ter permittantes fit. Cap. vni de rerum perma-
tit. in 6. & Clement. 1. eodem. ist. & tradunt
omnes, quapropter permutatione non nisi in-
ter duos fieri potest, quorum unus suum be-
neficium alteri cedit, ut sibi suum cedat.
Quæsiem autem, num hec reciproca admissio
Beneficiorum resignationis sit collatio
illorum tacita?

381
Est quidem, quia permutatione est cessio be-
neficij unius in alterum sub ea conditione, ut
alteri conferatur, & ipse tibi suum benefi- *Est tacita*
cium cedat. Ergo quoque hæ conditions
perficuntur, cessio non tener. Ergo non est
locus cessionis admissioni, nisi final admittantur
conditions illius. At illis admissis iam
sunt beneficia collata. Ergo admissio resig-
nationis ex causa permutationis est tacita
beneficij collatio. Sic Gouzalez glos. 14. num.
4. & glos. 15. §. 2. n. 57.

382
Non est tacita collatio beneficiorum, quia
beneficia compermutatibus dari non possunt. *Non est tacita*
quousque vacent; Ergo prius per resignatio- *collatio*,
nem illa beneficia vacant, quam conferantur.
Potest ergo resignatione admissi, quia beneficia
resignata conferantur. Ita Garcia p. 1 r. c. 4. a
num. 8. alios Doctores referens.

Hoc teneo. Admittit enim nota potest resi-
gnatio, quin final admittatur cognitio col-
lationis illorum beneficiorum compermutan-
tibus facienda sed non facta. Neque amplius
probat contrarium fundamentum.

D V B I V M X C V .

Si Vicario concedatur potestas admit-
tendis resignationes Beneficiorum
ex causa permutationis po-
tuisse Beneficia ea
conferre?

383
C etum est, beneficia non posse propria
Cap. penult. de rer. permitt. Nec esset itaque misere-
superioris authoritas expostulatur: eius, ne-
quam, qui potestatem habet in illo benefi-
cio influendi, & destituendi, quia permitt-
io est unius beneficij depositio, & alterius
acquisitio. Si vero inferior Episcopo hanc po-
testatem habeat vel ex confuetudine, vel ex
privilegio, coram illa fieri permutatione poter-
rit. Az. p. 1. l. 7. c. 29. q. 4. Ponit Episcopi Vicaria-
tius ratioce officij non habet hæc potestatē nō
quia facultatē habet beneficia conferendi, indi-
get ergo speciali mandato. Cap. Quæsiūm de
rer. permitt. Quæsiem autem, num si Vicario
conced

82 Theologiae Moralis Lib. LV.

concedatur potestas admittendi resignationes ex causa permutationis, post beneficiis commutantibus conficeret?

³⁸⁵ Non potest. Quia resignatio beneficij quid non potest distinctum est a beneficij collatione. Sic Re-
eab beneficij, & tunc beneficiis de vicari, num. 104. B. r.
confess. b. 5. p. 3. de potest Episcop. alleg. 34. num. 68.

³⁸⁶ Potest. quidem, quia tunc sunt distincta.
Sunt tamen omnia id connexa. Cū enim beneficiis resignas ex causa permutationis, ea condit one res insignis, ut commutantibus concedatur. Superior iugis hanc resignationem admittens eo ipso admittit conditionem. Ita Palao 10. 2. d. 6. de benef. punt. 3. §. 3. num. 4.

³⁸⁷ Probabiliter esse hanc sententiam existimo. Nam si Vicarius illam conditionem admittere posset, si potestatem non haberet ea beneficia conferendi, vel taliter obligandi collatorum, ut conferat.

D V B I V M X C V I .

Dispensatus ad unum Beneficium, potest sine id cum alio simili permutare?

³⁸⁸ Potest. quidem, quia permutans moraliter loquendo dici non potest, de novo beneficiis una accipere, sed beneficium beneficio succedere: eaque de causa prohibitus, acquirere, non prohibetur permunare, ut pluribus exornat Tiraquel de virg. retractu. §. 31. gl. 1. num. 18. & Molina de primog. l. 4. c. 5. num. 47. sic Francus ad Cap. Non potest §. illud, n. 6. & 7. de prabend. l. 6. Andute Gambar. ad Cap. Quesitum, de rer. permutat. l. 6. n. 79.

³⁸⁹ Non potest. Quia dispensatio est odiofa, neque trahenda ad alia praeter concessa. Cap. Non potest de prabend. in 6. Cap. Ordinarij. de officio. Ordinar in 6. Clement. Si plures de prabend. Ita Rota decis. 1. de filii presbyt. et. num. 6. & 7. Gonzalez glossa 14. n. 56. Fanet Azor p. 2. l. 7. c. 29. q. 14.

Hoc dicendum exstimo non solum ex styllo Curiae sed etiam de rigore iuris. Quia si odiofa dispensatio trahenda non est ad alia praeter concessa: quia dispensatus est ad habendum beneficium, quod dimittit, non poterit loco illius aliud ex vi dispensationis subrogare.

D V B I V M X C V I I .

As in resignatione ad permutationem coram Pontifice, facienda sit mentio beneficiorum obtentorum de rigore iuris?

³⁹⁰ Hoc dicendum exstimo non solum ex styllo Curiae sed etiam de rigore iuris. Quia si odiofa dispensatio trahenda non est ad alia praeter concessa: quia dispensatus est ad habendum beneficium, quod dimittit, non poterit loco illius aliud ex vi dispensationis subrogare.

³⁹¹ Sicut us. question. Ceterum est in permutationibus fernandis seculis conditions pro resignationibus regnatis, quia permutation est propria beneficij resignationis. Solman de illa conditio-
ne, quia in resignationibus coram Pontifice expositulatur, nempe quod fiat mentio obtent-

torum beneficiorum. quæsierim, num de rigore iuris sit facienda, an locum de stylo Curiae?

Mentio facienda non est ex iuris rigore, sed solum ex Curiae styllo, quia Canones & iura decernunt, tamen non obtentorum faciendo else in impetracione beneficiorum, & ³⁹² _{facienda} ^{Nou epi} _{facienda} ^{l.} locorum dispensatione: quia res odiofa est, & ambis iusta. At permutatione non est prepta beneficij acquisitione, cum non addatur beneficium beneficij; sed est non beneficij in locum prioris subrogatio: Ergo non est in hac permutatione mentio obtentorum facienda. Sic Frederic. clement. 17. de permuat. q. 18. Azor. p. 2. l. 7. c. 29. q. 27. De styllo autem Curiae, Garcia p. 11. c. 4. num. 89. Recul. prax. iii. de permutatione. n. 3. ¶ 35.

Non iolam ex curiae styllo, sed etiam de iuris rigore hic modo facienda est, quia vero, ³⁹³ _{facienda} ac proprie in permutatione beneficiorum impetratur, tamen si ex titulo permutationis. Et quia forte qui dignus est, ex idoneus ad viu beneficium, non erit ad aliud, vel ad plura, si com pluribus permutatur. Ita Garcia. p. 11. c. 4. num. 89.

Huic adhaereo. Nam absoluere collato ³⁹⁴ beneficij debita non est competutantes, ³⁹⁵ _{facienda} nisi suppedita resignatione, quam conferens ^{restituit} non teneat semper admittere. Secus veredictum in institutione ob presentationem, quia institutio absoluere est debita, eo quod institutis consenserit ad presentationem non requirantur.

D V B I V M X C V I I I .

An matrimonium per verba de presenti inducat, ipso iure vacacionem Beneficii?

Ceterum est, matrimonij contrarium per ³⁹⁵ _{facienda} verba de presenti inducere beneficium obtentorum vacacionem. Cap. 1. ¶ 2. de statu. Cler. coniug. Quia status est cum beneficio incompatibilis. ³⁹⁶ _{facienda} Quæsierim vero, an ipso iure inducat?

Non inducit ipso iure vacacionem beneficij, ³⁹⁶ _{facienda} sed indicis sententia desideratur, quia nullus ³⁹⁷ _{facienda} est textus, ex quo haec vacatio claret colligatur. Nam Cap. 1. de Cler. soniung. dicitur, sic co. re vacatio trahentes distinctione Ecclesiasticae compell. nom.,

lendos el se, ad beneficia relinquenda & retinendas uxores. Et Cap. Qued à 10. 3. de Cler. coniug. dicitur, debere beneficij primari, & solo inferius, else beneficij spoliandos. Et in Cap. diversis fallacie, s. idem iusto cœatur, else beneficij spoliandos. Verum esti textus esset qui vocationem eam induceret, subintelligenda esset, posita. Indicis declaratio: cum latice receptum sit, leges inducantes iuris quæstionis priuationem non obligare in conscientia, quousque sententia declaratoria accedit. Sic Alexand. Carrerius l. 3. desponsal. capite tertio Manuel tom. prim. summa capite 22. 4. num. 1. & videtur tenere Glosa in Cap. Coniugatum, de coniug. coniugat. v. A sacros Ordines.

Indicte

Sect. II. De Beneficio Dubia. 83

397 Inducit ipso iure ab que villa iudicis declaratio beneficij vacationem, quia haec priuatio beneficiorum non inducitur ob delictum, cum nulla in seipso inducitur ob statum aſſumptum incompatibilem: quorum beneficia neque retinunt. Ego necessaria non est iudicis declaratio. I.e. contrahens matrimonium ipso facto Ecclesiam relinquit, eanque proderet. Ita habet: vacat ergo ipso iure beneficium. Ita Macard. de probacionibus conclus. 18. n. 1. & 2. Navat. summa cap. 15. numer. 120. Sanchez l. 7. de marim. d. 42. n. 4. Gonzalez glof. 15. num. 43. Lessius l. 2. cap. 4. dub. 2. n. 112. Garcia p. 1. c. 8. num. 1. Barbola p. 3. de posse Episcop. allegat. 54. num. r. 202. Azorius p. 1. l. 13. cap. 18. q. 8. & p. 2. l. 7. o. 16. quæf. 4.

398 Tamen esse communem sententiam omnino non dubito. Cui contraria allegata non obsunt. Nam, ut bene explicat Glossa. *Cap. 1. de Cler. coniug.* Sic contrahentes compellunt quoad factum, & professionem beneficia relinquent, eo quod sint illorum iniuli retentores, ut clare constat ex *Cap. Diuersi de Cler. coniug.* ibi: *Determinare contendunt.* Ex quo inferri non potest, us aliquid in illis habere: sed potius ex *v. foliando*, quo vitatur, constat, omni iure priuatissime esse.

D V B I V M X C I X

*Ex matrimonio, quod nullum est
vacante Beneficia?*

399 **N**on solum ex matrimonio legitimo, sed *Vacant om.* etiam ex iugaldo, seu nullo beneficia vacante, quia in *Cap. Eum, qui, de prebend.* in sexto obiectione irrita & nulla beneficia incompatibilis vacat primo habitum. *Non enim debet,* (inquit textus) *ut ultima melioris conditionis, quam piritur existat;* vel *quod inuasor eo, qui inſtit̄ ingreduntur, priuileḡ o gaudēs posse.* Ergo matrimonio iugalide contracto, beneficia vacabunt efficacius, quam per validum matrimonium. Alias melioris conditionis est ex iugalto, quam prudens, & iugis matrimonij iugalor, quam iustus, & legitimus. Hæc sententia feret ab omnibus Doctoribus approbat, cum matrimonium est nullum ob impedimenta consanguinitatis, vel affinitatis. Nam cum ex se contrahens habili non sit ad contrahendum, quantum in se est tenti contrahere. Debet ergo ob hanc attentionem, beneficia priuari: Gonzalez glof. 15. num. 44. & glof. 57. numer. 44. Garcia p. 11. c. 8. num. 4. Farinac q. 13. 8. à num. 209. & alijs numeris apud ipsos.

400 **M**atrimonio nullo, & irrito, ex quacumque causa nullum sit, beneficia iure ipso non vacante quia nullum haec priuatio inducta est ob matrimonium attentatum, sed ob matrimonium leg. mun: de hoc enim matrimonio textus loquuntur, h. ne gravitationem inducentes, ut videtur est in *tit de cler. coniug.* & constat ex ratione quam supponunt ad hanc priuationem, nempe dominis obsequiis vacare non posse, qui vxori, & voluptatibus

carnis addictus est. Quæ ratio locum habere non potest in contratu nullo, cum contrahens uxori, voluptatibusque addictus non sit. Ergo per matrimonium nullum haec priuatio beneficiorum non inducitur. Ita Sanchez l. 7. de marim. disput. 34. num. 3. Lessius lib. secund cap. 34. dub. 21. n. 113. & alijs plures apud Sanctum.

Cum his opinor, quia haec priuatio induci potest vel poena delicti committi, vel ob tacitam renunciationem, vel ob assumptionem status incompatibilis. Sed ex nullo horum induci ut. Non primum, quia nulla est poena quæ praeterire quæstio aliquæ iudicis declaratione. Non secundum, quia renunciatione expresa non vacat beneficium quousque à superiori acceptetur: ergo vacante non potest renunciatione tacita, tacitum enim efficacius esse non potest, quia expressum. Non tertium, quia posita matrimonij nullitate non est assumptus status incompatibilis, sed solam est tentatum assumi.

D V B I V M C.

*An nouitius Religiosus debet vocari
ad electionem ratione Beneficij
competentem?*

Certum est, ante professionem nec beneficia, nec pensiones vacare. *Cap. Be- 401 neficij, de Regular.* in 6. est nouitatus *Nonnulla supponit:* prorogatur. Quia solummodo cautum est, vacante professione tacita, vel expresa. Poterit vero Episcopus, cui beneficium nouitij subiicitur, contra nouitum tanquam contra illegitimè absentem procedere vique ad beneficij priuationem: quod intelige de beneficiis residentiis expostulantibus. Hinc constat, beneficij fructus, qui per se in absencia possint, nouitum acquirere. Solum est dubium de illo fructu beneficij, qui est electio qua ratione nouitio competere posuit. Ponamus nouitium Canonicum alicuius Ecclesiæ else, faciendamque else à Canonice electionem Prałati, vel beneficij alicuius, aut prebendæ: debetne nouitius, vel admittendus ad electum, si iure Canonicatus ei electio competat?

Vocantis est, & admittendus, si loco elec- 403 tionis proximus commoreint. Quia electio *Vocandus* celebrari debet vocatis iis, qui potestem *etiam ad elec-* habent eligendi, si proximi loco electionis *etiam m.* existant: At canonicus nouitius potest statim habet el gaudi, cum canonici curia reueat. Ergo vocari debet si loco electionis proximus inueniatur. Si Archidiac. *cap. Beneficij de Regular.* in 6 numero primo & ibi Proclus addit. ad *Ad actum, sum prim* Berachin, de gabellis, parte seprima num. 56. Mandos. in casibus annualibus numero 66. casu 197. Glof. ad cap. *Beneficij* m. a serens, non debet else deierioris conditionis eum qui ad bonum aspirat, & Religionem vitam probat: principis cum inquietudini, & distractioni

qua^o

413 Non inducit, quantumvis grauissimum sit,
quia nullo texu cautum expresse est. Ita
Glos ad Cap. Querelam, de iurevir. Decius,
Abbas, Felinus, ad caput secund. de rescript.
Covat ad Cap. Quoniam pascuum parte prim.
§. 7. numero 3. Sicut de Relig. tom. secund. tr. s.
1.3. cap. ultim. n. 6. 17. 2. & 22. Azor. part. 2.
l. 7. c. 18. vers. quarto Garcia p.ii. c. io. n. 167.

414 Cum his lentio addens, ne ob quolibet
peritrium beneficij priuatio imponi debere,
sed ob peritrium in iudicio. Garcia, ramo o
168. bernard Diaz præt. cap. 92. fine Equisi-
dem in iis, que ad ius poſſutum pertinent,
non tam delicti grauitas, quam dipoſitio iu-
ris iſolata, fixatur.

extinguantur. Esto autem quod viendi po-
testas maior sit, quam conferendi: quia tamen
est necessitas & non voluntatis, id est potest
Capitulo, sede vacante competere, tametsi
potestas conferendi non competit. Moneta
tamen, hanc viendi potestatem Capitulo
competere, dummodo sibi beneficia non
viciat. Nam si lede plena, non potest Capitu-
lum in lede favorem præbere contentum ad
vniōnem, quia efficit propriū factū autho-
ritate, & quasi in propria caula ius dicere
Clementis sit una, de rebus Eccles. non alienand. Minus potest ei sibi beneficia vnire Garcia
parte 12. capite 2. n. 68. Barbola ibi. num. 5.

DVRILUM CII

*An capitulum sede vacante habeat,
potestatem Beneficia
uniendi?*

415 Nonnulla
primitio. **C**ertum est, Episcopum omnia beneficia
luz & cecsis non exēpta vniue posse; et
omnia beneficia ad se Apostolici modo
deuoluta non sūnt ob propriū negligitā; si
autem deuoluta fuerint ob prædecessorum
negligentiam, ignorantiam, vel absentiam,
potest. Quiescunt autem, an Capitulum fœde
vacante hanc habeat potestatem?

416 vacante hanc habeat potestatem?

Nisi habet Non habet. Quia non potest inti Episco-
potestatem. pali derogare: derogaret vel beneficiorum
vniione, siquidem illa facta, Epilcopus, qui fa-
cultatem habet, duo beneficia conferendi
vnum tantum conferre posset: alind enim
per vniionem extinguitur. Et quia Capitulum
non habet potestatem beneficia conferendi
pertinientia ad Episcopum: Ergo nec habebit
vniendi potestarem que maior est. Sic Paulus
de officiis & potestate Capitulorum p. 2. q. 3. n. 17. Antonius Enchus institutiones l. i. ir. 9. num. 8. 7. Azor
p. 2. l. 3. 3. 8. q. 9. 1.

**Hab. quidem, qui hac potestas est in-
iurisdictionis non voluntarie, sed necessariae,
eo quod necessitate urgente, extra vel ex ne-
cessitate Ecclesie vel eudenti ipsius utilitate.**

A: Capitulum sede vacante, succedit Episco-
po in iis, qua pertinent ad iurisdictionem ne-
cessariam, immo ex aliquorum sententia, succe-
dit in iis, que ad iurisdictionem sue volunta-
riæ, sue necessariam pertinent. Ergo vniendi
ei competit potestas. Ita *Rebut. iii. de vi. i. 6.
bus p. 3. 6. H. iijda de incompatibili benef. p. 2.
c. 3. n. 7. Azor. sibi contrariis p. 2. l. 6. Garcia p.
12. c. 2. n. 6. 7. Sanch. l. 7. Decal. c. 29. num. 1. 55.
Barbos. p. 3. de potest. Ep. 5. allegat. 66. n. 5.*

Barbol. p. 3, de potest. Episc. allegat. 66 n. 5.
Cum his tentio probabilis longè. Nam
vno beneficiorum nullum Episcopo infert
preiudicium, est enim exercitium ipsius Epis-
copalis iurisdictionis: & licet causa sit, ne
Episcopus potest veniam nisi vnum beneficiū
conferre, cum vnō one secula, duo conferre
posset; non ideo perit ius aliquod Episcopale;
quod in eo confluit, ut valent omnia benefi-
cia sibi subiecta prouidere, dum beneficij
naturam pertinent: que potestas non immu-
tetur ex eo, quod haec, vel illa beneficia
Escob. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.

DVBIVM CULL

Potestne Vicarius Episcopi Beneficia unire?

Ex vi vicarius minime id potest. **Quia** 419
Neque habet potestatē beneficiū confer-
di, quod minus eit, Sanc*t. l.3 decal. c. 9.* **Certa pra-**
n. 153. & alij cōunter, quicq; est, an id pos-
*fit, data ei ab ap*osto*lo generali clausula ad*
conferenda beneficiū, & gerendo omnia, quæ
specialiter requiri mandamus?

Conceditur ei potestas beneficia vniendi. 420
Quia conferre voluntatis est, vnire vero ne-
cessitatis. Sic Gambacura l.5.ii. de potest. le
gat. Rubr. 1.num. 1.5. & alij.
Concedentur
ei bae potes-
tas.
Minime conceditur, quia sub potestate 421
conferendi non comprehenditur vniendi po-
tetas, cum sit omnino distincta. Neque
etiam comprehenditur ex vi illius clausula
generalis. Nam haec solùm extendit ad si-
nilla, non autem ad maiora, argumen. Cap.
Qus ad agendum, de procurat. in sexto. Ita
Rebuf. titul. de forme vicariat. nu. 102. Sbro-
tius de vicario. Episcop. l. secund. quæstio. 1. 15.
à numer. secund. usque ad 8. Garcia p. 12.
capite secund. 69. Sanchez num. 154. Barbo-
la p. 3. de potest. Episcop. alleg. 66 n.7. &c alij
apud ipsos.

Hoc tenendum omnino est. Negari enim non potest, vniōnem beneficiorū dissimilem esse collationi, & esse quid maius: ut pote-
te quod nūquā fieri sine cōfensu capiūl, & no-
que beneficiū naturam immutat. Ego in po-
testate conferendi beneficia cum illa clau-
sula generali, potestas vniōndi non infertur.

DVBIVM CIV

*Legatus à latere potestne, Beneficia
provinciae sibi demandatae unire?*

Non potest in Cap. fin. de confirmat
vili, vel inutili, vbi unio facta à legato 423
à latere reprobatur. Et quia potestas hęc Non potest
foli Episcopo iure communi concessa esse
videtur: legatus vero ius commune ne-
quit derogare. Sic Innocentius Capite
fin. de confirmat. Hostiens. ibi. num. pr. m.
11.

86 Theologiæ Moralis Lib. LV.

Ioan. Andr. num. 2. Anton. num. ultim. Feder. conf. 195. per totnm. Marian. Socin. senior dñbius hæret post quæstionem late disputatam ad Cap. sicut vnire, de excessib. prælat. a. 3. q. 3. à n. 9.

⁴²⁴ Potest profecto, quia Legatus à latere in prouincia sibi demandata est Ordinarii, & eandem cum Episcopo obtinet potestatem. Cum ergo Episcopus hanc potestatem habeat legatus eandem habere debet. Vnde sicut Episcopus facere potest vnionem cum aliis beneficis tum Monasteriis & locis Religiosorum. Cap. consultationibus, quamvis Monasterium sit exemptum: tum fabrica Ecclesiæ etiam Cathedralis, qui est locus pius & religiosus: idem Legatus à latere poterit. Ita Abbatis ad Cap. Sicut vnire, de excessib. prælator. n. 5. Gamar. de officio. & potest. Legati. l. 5. num. 4. Rebut. præf. benef. de vnionibus, à numero 2. 4. Sanchez l. 7. decal. cap. 29. num. 15. 8. Garcia p. 12. capite secund. num. 65. Azorius p. 2. l. 5. cap. 29. qnast. 14. Riccius præf. fori. Eccl. deciſ. 4. 9. 2. Barbola p. 3. de potest. Episcop. alieg. 6. 6. n. 4. & alij apud iplos.

⁴²⁵ Hoc omnia verius. Hoc omnia verius. Hoc tentatio verior omnino. Nam in cap. fin. de confirmat. vñili, vel imm. non reprobatur vñio à Legato facta: non enim ibi legatus beneficia vñiuit, sed conculit. Reprobatur autem, quod ex collatione sibi facta collatarij prætendebant ins excepitionis in temporalibus & spiritualibus ab Episcopo: quia (vt inquit ibi textus) tura, qua diœcesanis debentur per collationes Legati, & confirmationes Apostolicas nec minuuntur, nec leduntur. Abnēgo verò soli Episcopo hanc vñiendi potestatem competere. Nam licet in Cap. sicut vnire solius Episcopi mentio fiat, sub illo nomine quilibet iurisdictionem Episcopalem habens comprehenditur Episcopo confirmato, quamvis consecratus non sit. Sanchez l. 7. De cal. c. 29. n. 147. Potò beneficiorum vñio ins communie non derogat, sed potius ins communie hanc concedens facultatem exequitur.

Fruuntur equidem, quia in Cap. sicut vnire, ea de causa vñio illa ab Abbatte fa- 428
cta præcipitur infirmari, quia fuit facta ab Frumento, que consensu Episcopi, cui beneficium sub-
iiciebatur. Ergo à contrario si ex consensu Episcopi vñio facta esset, valida foret. Ita Ma-

nuel. tomo tertio qq. Regul. g. 80. a. 1. Garcia p. 12. capite secund. num. 72. Sanchez l. 7. De cal. capite 29. n. 160. & plures apud ipsos.

Probabilorem hanc sententiam esse de- 429
fendo, quia his Prælati competit, ea quæ Hoc milia sunt à Episcopali iurisdictione, haecque pro-
metestas vñiendi beneficia ad iurisdictionem biliar.
Episcopalem pertinet: siquidem competit episcopis non consecrato, sed confirmato solum.

Cæterum conditions subiicio necessarias, ut vñio beneficiorum geri possit. Causa ad vñionem requisita est necessaria, vel utilitas Ecclesiæ. Cuius cognitionem debet Prælaus vi ualeat, præmittere ad vñionem. Debent vocari hi, subiiciuntur, quorum interest, alias nulla erit. Vocabodus iterum Patronus sive ecclesiasticus, sive laicus, collator, seu elector. Rektor beneficij vocan-
dus non est, neque defensor, si vñio facien-
da sit tempore vacationis. Accedere debet consensus capitulo Cathedralis ecclesiæ in vñione ab Episcopo facta, non autem in facta à legato. Expressi debet valor beneficij vñiendi, & eius cui est facienda vñio. Nō denique requiritur tractatus expofulatus in retum Ecclesiæ alienatione. Qualiter verò beneficia spectato iure novo Tridentini possint vñiri, comperies, si textus seſſio. septima c. 4. 6. 7. & seſſio. 14. capite septimi. & seſſio 24. cap. quint. & seſſio 23. cap. 18. & rursum seſſio. 24. cap. 13. & 15. & seſſio. 25. capite 9. attente per-
legeris: quorum expositionem apud P. Ferdi-
nid. de Castro tomo secund. disjunct. 6. de
beneficiis. punt. 9. §. tertio à n. 1. ad 2. reperies.

P E N S I O.

C A P V T X V:

*Circa Pensionis impo-
sitionem.*

D V B I V M C V I.

An pensione spiritualis sit Beneficium?

 IDIMVS seſſ. 1. pensionem diuidi in spiritualem & temporalem. Porro ⁴³⁰ Nonnulla spiritualis statim Clericalem in pensionario requirit: fecus temporalis, spir-
itualis expostulat spirituale officium ex constitutione Pij V. nempe officij Be-
atæ Virginis recitationem; temporalis nullum spirituale ministrium expostulat. Hinc sit, portionem extractam ex ali-
quo

⁴²⁶ Status questionis. **S**tante priuilegio, consuetudine imme-
moriali, aut quadragenaria cum titulo,
fere omnes Doctores conuenient vñire
beneficia posse, quia hæc potestas cum
sit iurisdictionis, præscribi consuetudine po-
test. Questio verò est, an secluso priuilegio,
vel immemoriali consuetudine, huiusmodi
potestate fruantur?

⁴²⁷ Non fruan- **N**on fruantur, quia in Cap. sicut vnire, vñio facta ab Abbatte de beneficio si-
bi subiecto, Episcopo committitur, vt
confirmet, si velit. Sic plures Doctores re-
lati à Sanchez, & Garcia locis statim
allegandis.